

УДК 711

*к.т.н., професор Осетрін М. М.,**n.osetrin@gmail.com, orcid.: 0000-0001-7015-4679,**д.т.н., професор Сингаївська О. І.,**o.syngaivska@gmail.com, orcid: 0000-0003-1313-7201,**Лебідь М. І., miralebid33@gmail.com, orsid: 0000-0002-4907-5164,**Київський національний університет будівництва і архітектури*

БУЛЬВАР – ПОНЯТТЯ ТА ВІЗНАЧЕННЯ

Анотація: розглянуто трактування понять термінів «вулиця», «проспект», «бульвар»; обґрунтовано узагальнене визначення терміну «бульвар».

Ключові слова: бульвари, вулиці, проспекти, алеї, ландшафтні та рекреаційні озеленені території; вулично-дорожня мережа; терміни, поняття, визначення.

Відповідно до статистичних даних вулично-дорожня мережа міста Києва налічує 2009 вулиць, 32 проспекти і 19 бульварів.

З точки зору коректного використання термінів виникає декілька питань. По-перше: необхідно провести аналіз понять [28, с. 168, <http://sum.in.ua/p/7/168/2>] стосовно визначень [27, с. 400] таких термінів [10], як «вулиця», «проспект», «бульвар».

Розглянемо трактування терміну «вулиця» у основних законодавчих та нормативних документах.

У Законі від 08.09.2005р. №2862-IV "Про автомобільні дороги" [1] сказано, що вулиця – це «автомобільна дорога, призначена для руху транспорту і пішоходів, прокладання наземних і підземних інженерних мереж у межах населених пунктів». У Статті 5 цього закону сказано, що за видами «автомобільні дороги поділяються на: автомобільні дороги загального користування; вулиці і дороги міст та інших населених пунктів; відомчі (технологічні) автомобільні дороги; автомобільні дороги на приватних територіях».

У ДБН України «Споруди транспорту. Вулиці та дороги населених пунктів» у додатку Б (обов'язковий) «Основні терміни та визначення» [6, с.43] говориться, що вулиці населених пунктів – це «смуга міської або сільської території, обмежена геодезично фіксованими границями – червоними лініями, яка призначена для руху транспортних засобів і пішоходів, з усіма розташованими на ній спорудами – складовими елементами вулиці».

У ДБН 360-92** [4, с. 305] у розділі «Мережа вулиць і доріг» сказано, що «у складі вулично-дорожньої мережі слід виділяти вулиці і дороги

магістрального і місцевого значення. Категорії вулиць і доріг слід назначати у відповідності до класифікації, що наведена у додатку 7.1. «Класифікація міських вулиць і доріг» (обов'язковий) [4, с.306]: магістральні дороги (безперервного руху та регулюємого руху); магістральні вулиці загальноміського значення (безперервного руху та регулюємого руху); магістральні вулиці районного значення - транспортно-пішохідні; вулиці і дороги місцевого значення (житлові; промислово-складські; пішохідні вулиці і дороги; проїзди; велосипедні доріжки)».

ДБН Б.2.2-12:2018 «Планування і забудова територій» [5] (що затверджені до введення в дію з 01.09.2018) посилаються на класифікацію ДБН 360-92** [4].

У діючих законодавчо-нормативних документах [1, 2, 4] та затверджених до введення в дію [5] розкрито значення поняття «вулиця», як класифікаційного елементу ВДМ міста. Ні проспект, ні бульвар не входять до класифікаційних складових ВДМ.

Розглянемо трактування терміну «проспект».

Словник іншомовних слів [26], так само як і Советский энциклопедический словарь [28], говорять, що «Проспéкт (від лат. Prospectus — вид, перспектива) — широка пряма міська вулиця».

У короткому словнику-довіднику за загальною редакцією А. П. Мардера наступне трактування поняття «проспект» — «пряма широка міська вулиця, магістральна вулиця загальноміського значення ...» [8].

Вікіпедія трактує «проспект» наступним чином — «довга, пряма та широка вулиця в містах, як правило, обсаджена деревами. Проспект не відноситься до типології вулиць, вибір назви для нього є довільним. Слово «проспект» з'явилося у Російській імперії у XVIII сторіччі, при початку будівництва міста Санкт-Петербург. Тоді найбільші та найважливіші вулиці стали називати «перспективними дорогами», або «перспективами», від буквального значення графічної або візуальної перспективи. Основними ознаками для проспекту є його ширина, довжина та місце в ієрархії інших вулиць. Як правило, проспектами називають найбільш центральні вулиці в містах, або такі, які з'єднують важливі частини міста».

Бачимо, що всі джерела одностайні у тому, що *проспект* – це *міська вулиця* (яка має свої характерні риси – вона обов'язково має бути широка, пряма та має займати важливе місце в планувальній структурі міста), але це поняття не входить до класифікації вулиць у містобудівній сфері.

Що стосується трактування терміну «бульвар», то, перш ніж перейти до аналізу визначень у законодавчих, нормативних та провідних фахових джерелах, доцільно навести коротку історичну довідку.

Вперше слово «бульвар» прийшло до нас з французької мови – «boulevard», яке в свою чергу було запозичено з голландської, що означає «кріпосний вал». Спочатку саме вали кріпосних укріплень називались бульварами. Таке укріплення вперше використали англійці при осаді Орлеану в 1428 році. Це були квадратні редути з круглими виступами по боках, в яких знаходились по три знаряддя. Бульвари будувались з покритої газоном землі і з'єднувались зі стінами головних укріплень. Зразки такого будівництва збереглись у Франції у місті Труа і у Швейцарії у Шафхаузені [7].

Пізніше бульварами почали називати озеленені місця для прогулянок людей, які створювались на місці старовинних укріплень. Такого роду бульвари з'явилися у 19 столітті, коли у європейських містах стали зносити кріпосні стіни, які стали непридатними та заважали транспортним зв'язкам. Так виник знаменитий Ринг у Вені, великі бульвари у Парижі, бульварне кільце у Москві і у ряді інших міст [7].

Спочатку бульвари являли собою прогулянкові алеї з площадками для тимчасового відпочинку. Потім почали з'являтися бульвари необмежені лише однією алеєю, але і з розвинутою планувальною системою – фонтанами, басейнами, площадками для ігор, торговельними лавками, інформаційними вітринами, декоративними насадженнями, архітектурними монументами [7].

Після Другої Світової війни в містобудівній практиці почалося широке використання організації бульварів у нових мікрорайонах, вздовж набережних, у торгових центрах, вздовж основних вулиць і т.п. [7].

Тепер розглянемо яке трактування терміну «бульвар» відображене у законодавчих, нормативних, енциклопедичних, наукових та методичних джерелах.

У результаті аналізу було виявлено 20 джерел, які мають сформоване або розпорошене по тексті визначення терміну «бульвар».

У законодавчій базі маємо визначення терміну «бульвар» у Наказі Мінрегіонбуд України «Правила утримання зелених насаджень у населених пунктах України» (1994) [3] (див табл.1, п.10). У нормативній базі - у ДБН Б.2.2-12:2018 «Планування і забудова територій», що має увійти в дію з 01.09.2018 р. [5], виокремлене визначення відсутнє, оскільки ДБН спирається на законодавчий рівень, тобто на Наказ Мінрегіонбуд України [3]. Але у самому тексті є декілька згадувань про бульвар і контекст абсолютно чітко позиціонує наступне: а) бульвари віднесено до «номенклатури елементів мережі ландшафтних та рекреаційних територій» населених пунктів, що «наведено у додатку Д» [5, п.8.1.1]; б) бульвари входять у перелік видів «ділянок садово-паркового будівництва» [5, п.8.1.2]; в) бульвари зазначені як структурний елемент, що входить до складу озеленених території загального

користування (див. табл. 8.2 «Питомі показники рівня озеленення») [5, табл. 8.2]; г) бульвари двічі згадуються у першому рядку таблиці додатку Д (довідковий) «Номенклатура структурних елементів мережі природно-ландшафтних, рекреаційних та інших озелених територій» як озеленені території загального користування за функціональним призначенням: 1) «озеленені території – міські сади і парки, ..., сквери, бульвари тощо» та 2) «загальноміські житлових районів – парки і сади ..., ... міжквартальні сквери, бульвари, пішохідні зв'язки» [5, дод. Д]. Вся ця інформація дозволила виокремити з тексту та об'єднати у одну фразу позиціонування поняття бульвару у даному документі (див. табл.1, п.20). Однак звернімо увагу на те, що жоден з інших «структурних елементів мережі ... озелених територій» в межах населених пунктів, таких як «озеленення вулиць, доріг, площ»; «озеленення житлових кварталів»; «озеленені ділянки установ відпочинку, ...»; «інші території», не мають у своєму складі такого «структурного елементу» як «бульвар». Хоча, в той же час у розділі 10 цього документу - «Транспортна інфраструктура» - у підрозділі 10.7 «Мережа вулиць і доріг населених пунктів», пункт 10.7.7, у примітці 3 зазначено: «поперечний переріз бульвару в межах червоних ліній включає проїзну частину, пішохідні тротуари, озеленену територію, велосипедні доріжки та територію розміщення інженерних мереж» [5, п. 10.7.7, с. 71].

Також формулюванню визначення терміну «бульвар» приділили увагу у своїх роботах Бутягин В.А. [9], Вергунов А.П. [11], Горохов В.А. [12, 13], Дідик В.В. [14], Дьомін М.М. [30], Єрохіна В.І. [15], Ключниченко Є.Є. [16], Кучерявий В.П. [17], Лунц Л.Б. [19], Мельничук О.С. [25], Морозов С.М. [26], Панченко Т. Ф. [21], Родичкін І. Д. [24], Сингаївська О. І. [30], Теодоронский В.С. [29], Черноусова Т.О. [20], Шкарапута Л.М. [26].

Якщо виявлені визначення розташувати у хронологічному порядку, то отримаємо період від 1971 до 2018 років – майже півстоліття (див. табл. 1).

Активна увага фахівців свідчить, з одного боку, про вагоме значення такого містобудівного об'єкту як «бульвар» у формуванні міського середовища, а з іншого боку про те, що уявлення про роль і місце об'єкту «бульвар», складові його предметної області ще знаходяться на стадії формування. Підтвердженням цього є і те, що нерідко зустрічаються випадки, коли у планувальній структурі міста є елемент, що має назву «бульвар», та ні широкої, ні вузької «алеї, ... обсадженої деревами з упорядженими місцями для відпочинку» [14] немає, наприклад, у Києві це бульвари: Дружби народів, Чоколівський, Романа Роллана. Або навпаки – за найменуванням це вулиця, але до її планувальної структури входить і бульвар, наприклад (знову ж таки у

Києві), вулиці: Хрещатик, Нижній Вал і Верхній Вал, Бульварно-Кудрявська, Антоновича (Горького), Липська, Воровського.

Таблиця 1. Аналіз сучасного понятійного стану терміну «бульвар»

№ пор.	Рік публікації	Визначення
1	2	3
1	1971	Вулиця озеленена - бульвар, призначений для руху жителів до пункту обслуговування, шкіл, дитячих садків, магазинів, транспортним зупинкам, а також для прогулянок, тихого відпочинку [9]
2	1974	широка алея на міській вулиці, як правило по середині її [23]
3	1974	(фр. boulevard, від нід. Bolwerk — «укріплений вал») — широка алея на міській вулиці, як правило, посередині її [25]
4	1974	озеленена смуга на проїзній частині вулиці або набережної. Бульвар служить для пішохідного руху, короткочасного відпочинку, а також для захисту тротуарів та будівель від пилу і шуму [19]
5	1985	озеленена смуга на проїзній частині вулиці або набережної, служить для пішохідного руху, короткочасного відпочинку, а також для захисту тротуарів та будівель від пилу і шуму [13]
6	1987	традиційний планувальний тип бульвару включає чітку, як правило, пряму алею для транзитного руху пішоходів та відповідні алеї з місцями відпочинку – прогулянкова частина бульвару [15]
7	1990	озеленена територія значної довжини шириною не менше 18 м на міській вулиці чи набережній. Основна функція – транзитний рух і відпочинок; має велике сануюче та естетичне значення в міській забудові [24]
8	1991	лінійні елементи озеленення міста, призначенні для масового пішохідного руху прогулянок та тимчасового відпочинку [11]
9	1991	озеленені території у вигляді смуг з розвиненою мережею алей, призначених для інтенсивного ціленаправленого пішохідного руху [22]
10	1994	озеленена територія (загального користування) вздовж проспекту, транспортної магістралі або набережної з алеями і доріжками для пішохідного руху і короткочасного відпочинку [3]
11	1995	1 - Широка алея на міській вулиці або набережній для пішохідного руху, звичайно обладнана лавками для відпочинку. 2 - Вулиця, до якої входить така алея [8]
12	2000	(франц. boulevard, від гол. Bolwerk - кріпосний вал) — широка алея на міській вулиці, зазвичай посередині її, а також сама вулиця з такою алеєю [26]

№ пор.	Рік публікації	Визначення
13	2003	широка алея вздовж вулиці, посередині обсаджена деревами й упорядженими місцями для відпочинку [14]
14	2003	озеленена територія лінійної форми, яка створюється за напрямком магістралей, житлових вулиць та набережних, пішохідних трас в житлових районах. Бульвари призначені для пішохідного руху, прогулянок та короткочасного відпочинку населення [29]
15	2003	озеленена територія вздовж проспекту, транспортної магістралі, вулиці або набережної, з алеями і доріжками для пішохідного руху та короткочасного відпочинку [16]
b16	2005	зелені насадження, які розміщуються вздовж магістралей, набережних, житлових вулиць у вигляді широкої смуги з алеїних посадок дерев та чагарників, які виконують санітарно-гігієнічну та декоративно-планувальну функцію. Призначений для пішохідного руху на розвиненій дорожній мережі і короткочасного відпочинку [12]
17	2005	озеленена смуга вздовж транспортної магістралі, яку використовують для пішохідного руху і короткочасного відпочинку [17]
18	2006	це озеленені пішохідні дороги для транзитного руху, тимчасового відпочинку та прогулянок [21]
19	2010	одна з поширених категорій зелених насаджень загального користування [20]
20	2018	елемент рекреаційної зони - території загального користування (ділянки садово-паркового будівництва: парки, сади, сквери, <i>бульвари</i>) - елемент мережі ландшафтних та рекреаційних територій населених пунктів (п. 8.1.2, дод. Д) [5]

Важливим і відповідальним у ставленні до стану понятійного апарату у професійній діяльності є не примноження варіативності формулювань, а, навпаки, прагнення до фіксації необхідної і достатньої кількості найважливіших характеристик. Саме тому для формування узагальненого визначення терміну «бульвар» з виявлених у фахових джерелах визначеннях було виділено характеристики (їх виявилось 20). Вони представлені у табл. 2, де відображено принципи порівняльного аналізу та формування узагальненого визначення терміну «бульвар».

Таблиця 2

Формування узагальненого визначення терміну «бульвар»

№ п/п	Складові узагальненого визначення «Бульвар»	Джерело (номер у списку опрацьованих джерел)																			
		9	23	25	19	13	15	24	11	22	3	8	26	14	30	16	12	17	21	20	5
1	Номер хронологічного порядку у табл.1	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18	19	20
1	елемент мережі ландшафтних та рекреаційних (1)																				
2	озелених (13)				■	■		■	■	■	■				■		■	■	■	■	■
3	територій загального користування (3)										■									■	■
4	у населених пунктах – (1)																				■
5	одна з ділянок садово-паркового будівництва (1)																				■
6	транзитного пішохідного руху та (13)				■	■		■	■	■	■				■		■	■	■	■	■
7	прогулянок (1)														■						
8	з забезпеченням короточасного відпочинку, (14)	■			■	■		■	■	■	■				■		■	■	■	■	■
9	яка розміщується на магістралях, (5)																				
10	житлових вулицях, (9)		■					■							■		■	■	■	■	■
11	набережних та (9)				■	■		■							■		■	■	■	■	■
12	пішохідних трасах у житлових районах ; (1)	■																			
13	– має лінійну форму шириною не менше 10 м, (1)																				■
14	облаштовану алеями та (10)	■		■			■			■	■	■	■			■	■				
15	доріжками (3)									■	■				■						
16	у вигляді смуг з посадок дерев та (2)																■				
17	чагарників, (1)																■				
18	які виконують декоративно-планувальну та (1)																■				
19	санітарно-гігієнічну функцію : (4)				■	■											■				
20	для захисту тротуарів і споруд від пилу та шуму(2)				■	■															
	Кількість складових у джерелі	2	2	2	6	6	3	6	3	4	9	5	1	6	7	7	11	4	3	2	6

В результаті проведеного порівняльного аналізу понять, виявлених у законодавчо-нормативних та провідних науково-методичних та енциклопедичних джерелах, з урахуванням визначення «алея» [18; 27], отримуємо наступне формулювання узагальненого визначення до терміну «бульвар»:

Бульвар – елемент мережі ландшафтних та рекреаційних озелених територій загального користування у населених пунктах – одна з категорій ділянок садово-паркового будівництва :

– призначений для транзитного пішохідного та\або велосипедного руху з забезпеченням короткочасного відпочинку;

– являє собою одно- або багаторядну алею шириною не менше 10 м, що виконує декоративно-планувальну та санітарно-гігієнічну функції.

– розміщується на магістралях, житлових вулицях, набережних та пішохідних трасах, маршрутах у житлових районах.

Виконаний аналіз стану понятійного апарату визначення терміну «бульвар» вказує на необхідність: а) коригування відповідних визначень у законодавчій і нормативній містобудівній документації; б) дослідження ролі і місця бульварів у планувальній структурі населених пунктів.

Список опрацьованих джерел

Законодавча база

1. Закон від 08.09.2005р. №2862-IV "Про автомобільні дороги» (Відомості Верховної Ради України (ВВР), 2005, N 51, ст.556) {Із змінами, внесеними згідно із Законом N 3235-IV (3235-15) від 20.12.2005, ВВР, 2006, N 9, N 10-11, ст.96}.

2. Україна. Закони. Про благоустрій населених пунктів (за станом на 10.11.2015) [Електронний ресурс]: закон України від 16.09.2008 №509-VI// Верховна Рада України: [сайт]. – Електрон. дані. – К. : Апарат Верховної Ради України, 1994. – Режим доступу: [http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/2807-15-\(01.05.2017\)](http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/2807-15-(01.05.2017)). – Назва з екрана.

3. Україна. Наказ. Правила утримання зелених насаджень у населених пунктах України (за станом на 10.04.2006) [Електронний ресурс]: Наказ Мінрегіонбуду України від 10.04.2006 N 105 // Верховна Рада України: [сайт]. – Електрон. дані. – К.: Апарат Верховної Ради України, 1994.

Нормативна база

4. Державні будівельні норми України: Містобудування. Планування і забудова міських і сільських поселень. ДБН 360-92**. - К.: Укрархбудінформ, 2002. – 140 с. - Чинний з 1 квітня 2002 р.

5. Державні будівельні норми України. Планування і забудова територій. ДБН.2.2-12:2018. – К.: Мінрегіон України, 2018. – 179 с. - Чинний з 1 вересня 2018 р.

6. Державні будівельні норми України: Споруди транспорту. Вулиці та дороги населених пунктів. ДБН В.2.3-5-2001. – К.: Держбуд України, 2001. – 51 с. - *Чинний з 1 жовтня 2001 р.*

Енциклопедична та науково-методична база

7. Строительство и архитектура. Бульвары: Архитектурный облик прошлого и настоящего. Перловская Е.С., Пуляевская Е.В. // ВЕСТНИК ИрГТУ №2 (97), 2015. - 116 с.

8. Архітектура: Короткий словник-довідник / За заг. ред. А.П. Мардера. - Київ: Будівельник, 1995. - 336 с.

9. Бутягин В.А. Инженерное благоустройство городских территорий: Учебник для вузов. [Текст] / Бакутис В.Э., Бутягин В.А., Лунц Л.Б. - М., Стройиздат, 1971. - 227с.

10. Великий тлумачний словник сучасної української мови (з дод. і допов.) / уклад. і гол. ред. В.Т. Бусел. - 5-те вид. - К.; Ірпінь: Перун, 2005. - ISBN 966-569-013-2.

11. Вергунов А.П. Ландшафтное проектирование: Учебное пособие для вузов специальности «Архитектура» / Вергунов А.П., Денисов М.Ф., Ожегов С.С. – М.: Высшая школа, 1991. – 235 с.

12. Горохов В.А. Зеленая природа города: учеб. пособие для вузов. Издание 2-е, доп. II перераб./ Горохов В.А. – М.: Архитектура-С, 2005. – 528 с.

13. Горохов В.А. Инженерное благоустройство городских территорий: Учеб. пособие для вузов/В.А. Горохов, Л.Б.Лунц, О.С. Расторгуев; Под общ. ред. Д.С. Самойлова. - 3-е изд., перераб. И доп. - М.: Стройиздат, 1985. - 389 с.

14. Дідик В.В. Планування міст.:Навч. посібник. /Дідик В.В., Павлів А.П. - Львів: Вид-во НУ «Львівська політехніка», 2003. - 412с.

15. Ерохина В.И. Озеленение населенных мест: Справочник./ Ерохина В.И., Жеребцова Г.П., Вольфтруб Т.И. и др. / Под ред. В.И. Ерохиной.– М.: Стройиздат, 1987. – 480 с.: ил.

16. Ключниченко Є.Є. Управління містом: Навчальний посібник./ Ключниченко Є.Є. – К.: КНУБА, 2003. – 260 с.

17. Кучерявий В.П. Озеленення населених місць: Підручник./ Кучерявий В.П. – Львів: Світ, 2005. – 456 с.: іл. Бібліогр. С. 450.

18. Лесная энциклопедия / Гл. редактор Г. И. Воробьев. - М.: Советская энциклопедия, 1985. - Т. 1. - 563 с.

19. Лунц Л.Б. Городское зелёное строительство. Учебник для вузов. Издат. 2-е, доп. и перераб. / Лунц Л.Б. - М.: Стройиздат, 1974.- 275 с.

20. Черносова, Т.О. Конспект лекцій з курсу «Садово-паркове та ландшафтне будівництво» [Текст] / Укл.: Т.О. Черносова; Харк. нац. акад. міськ. госп-ва. – Харків: ХНАМГ, 2010. – 56 с.

21. Містобудування. Довідник проектувальника. Видання друге, доповнене. [Текст]/[Панченко Т.Ф., Білоконь Ю, Сімонова О. і інші]; під ред.. Панченко Т.Ф. – К.: Укрархбудінформ: – 2006.-192 с.

22. Черноносова Т. О. Міське зелене будівництво: конспект лекцій для студентів спеціальності 192 – Будівництво та цивільна інженерія фахового спрямування «Міське будівництво та господарство» / Т.О. Черноносова; Харків. нац. ун-т міськ. госп-ва ім. О.М. Бекетова, 2018. – 68 с.
23. Українська радянська енциклопедія: [в 12-ти т.] / гол. ред. М.П. Бажан; редкол.: О.К. Антонов та ін. - 2-ге вид. - Т. 1: А- Борона. - К.: Голов. ред. УРЕ, 1977. - 542, [2] с., [38] арк. іл. : іл., табл., портр., карти.
24. Родичкин И.Д. Краткий справочник архитектора: Ландшафтная архитектура./ Родичкин И.Д. - К.: Будивельник, 1990. - 336 с.: ил.
25. Словник іншомовних слів / Під ред. О. С. Мельничука. — К.: Головна редакція Української Радянської Енциклопедії АН УРСР, 1974.
26. Словник іншомовних слів / Уклад.: С.М. Морозов, Л.М. Шкарапуца. – К.: Наук. думка, 2000. – 680 с. – (Словники України)
27. Словник української мови: в 11 томах. - Том 7, 1976.
28. Советский энциклопедический словарь / Научно-редакционный совет: А.М. Прохов (пред.). - М.: «Советская Энциклопедия», 1981. - 1600 с.
29. Теодоронский В.С. Объекты ландшафтной архитектуры: Учебное пособие для студентов специальности 260500. [Текст]/ Теодоронский В.С., Боговая И.О. - М.: МГУЛ, 2003. – 300 с.:ил.
30. Дьомін М.М. Містобудівні інформаційні системи. Первинні елементи містобудівних об'єктів / М.М. Дьомін, О.І Сингаєвська; Київський нац. ун-т будівництва і архітектури. – Київ: Фенікс, 2015. – 216 с.: іл., табл.

Аннотация

К.т.н., профессор Осетрин Н. Н., д.т.н., профессор Сынгаевская А. И., Лебедь М. И., Киевский национальный университет строительства и архитектуры.

Бульвар – понятие и определение.

Рассмотрено трактовку понятий терминов «улица», «проспект», «бульвар»; обосновано обобщенное определение термина «бульвар».

Ключевые слова: бульвар, улица, проспект, аллея, ландшафтные и рекреационные озелененные территории; улично-дорожная сеть, термин, понятие, определение.

Annotation

PhD, prof. Osetrin M.M., d.t.s., professor Syngaiivska O.I., Lebid M.I. Kyiv National University of Civil Engineering and Architecture.

Bulvar - concept and determination.

The interpretation of the terms "street", "avenue", "boulevard" is considered; a substantiated general definition of the term "boulevard" is grounded.

Key words: boulevards, streets, avenues, alleys, landscaped and recreational landscaped territories, terms, concepts, definitions.